

ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย??

เทพทวี โชควติน

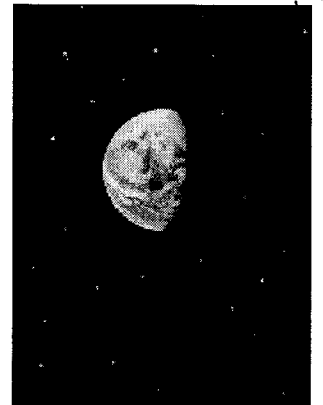
1. บทนำ

แม้อภิปรัชญาจะมีประวัติอันยาวนานเพียงใด แต่คำถามในอภิปรัชญาที่นักปรัชญาหลายคนเห็นพ้องกันว่า เป็นคำถาม "พื้นฐาน" ที่สุดของอภิปรัชญานั้นเพิ่งจะเริ่มมีขึ้นในปลายศตวรรษที่ 17 ที่ไลบ์นิซ (G.W. Leibniz) ได้ตั้งเป็นคำถามขึ้นมาว่า "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" (Why is there something rather than nothing?) (ดูใน *On the Ultimate Origination of Things* (1697); อ้างอิงจาก Leibniz, 1973: 136-144) หรืออาจแปลงรูปคำถามตามอภิปรัชญาของไลบ์นิซที่กล่าวถึงโลกที่เป็นไปได้ว่า "ทำไมจึงมีแต่โลกที่มีบางสิ่งแทนที่จะเป็นโลกที่ไม่มีอะไรเลย" นั้นเพราะโลกที่เป็นไปได้บางโลกอาจเป็นโลกที่ไม่มีอะไรอยู่เลย โลกที่แท้จริงของเราเป็นเพียงหนึ่งในหลายๆ โลกที่เป็นไปได้เพียงแต่มีฐานะพิเศษที่ได้รับสภาวะจริง (actualized) จึงชวนให้คิดถามว่า แล้วทำไมโลกที่ไม่มีอะไรอยู่เลยเช่นนั้น จึงไม่ได้รับสภาวะจริงแทน

อย่างไรก็ดี ไลบ์นิซได้ให้คำตอบต่อคำถามของเขานั้นไว้ด้วย ซึ่งก็คือด้วยการใช้หลักการของเหตุผลที่เพียงพอ (the principle of sufficient reason) ซึ่งกล่าวว่าทุกสิ่งสามารถมีคำอธิบายได้นั้นจะเห็นได้ว่าความมีอยู่ของจักรวาลนี้ก็ต้องได้รับการอธิบายเช่นกัน แต่ไม่อาจหาเหตุผลอธิบายได้จากสิ่งที่ไม่จำเป็น (contingent) เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สาเหตุแรกสุด แต่มีสาเหตุก่อนหน้ามันที่ทำให้มันเกิดขึ้นหรือเป็นไปได้ สิ่งที่เป็นสาเหตุแรกสุดจึงย่อมต้องมีอยู่ได้ด้วยตนเอง และมีอยู่อย่างจำเป็น (necessary) ซึ่งก็คือสิ่งที่เราเรียกว่า พระเจ้า (God) (Leibniz, 1998: 262 – ในที่นี้อ้างอิงจากที่ตีพิมพ์ในปัจจุบัน) และที่พระเจ้าไม่เลือกโลกที่เป็นไปได้แบบอื่นๆ แทนโลกที่เป็นจริงของเรานี้ก็เพราะพระองค์เห็นว่าโลกนี้คือโลกที่ดีที่สุดแล้ว โลกที่ไม่มีอะไรอยู่เลยจึงไม่ได้รับสภาวะจริง ซึ่งสรุปได้ว่าทำไมบางสิ่งมีอยู่ แทนที่จะไม่มีอะไรเลย

ถึงกระนั้นก็ยังอาจจะถามได้อีกว่า ทำไมพระเจ้าต้องมีอยู่จริงแทนที่จะไม่มีอะไรเลย ซึ่งถ้าคำถามประเภทนี้ไม่ใช่คำถามประเภทที่ไร้เหตุผลเสียแล้ว ก็จะทำให้คำตอบของไลบ์นิซเริ่มน่าสงสัยว่ายังไม่ได้ตอบคำถามของตนเองโดยตรง ดังเช่นที่ฮูม (David Hume) ได้ปฏิเสธความมีอยู่อย่างจำเป็นของทุกสิ่งโดยมีหลักการว่าอะไรก็ตามที่พบว่ามีอยู่จริงนั้นก็อาจคิดเข้าใจ (conceive) ในอีกทางหนึ่งคือการไม่มีอยู่จริงได้ จึงไม่มีสิ่งใดเลยที่การไม่มีอยู่ของมันจะเป็นความขัดแย้ง (Hume, 1989: 74 – ในที่นี้อ้างอิงจากที่ตีพิมพ์ในปัจจุบัน) ซึ่งทำให้กล่าวได้ว่า การไม่มีอยู่ของพระเจ้าและการไม่มีอยู่ของจักรวาลนั้นไม่ได้ถึงกับเป็นสิ่งที่คิดเข้าใจไม่ได้เลย ที่ไลบ์นิซตอบว่าพระเจ้าต้องมีอยู่อย่างจำเป็นนั้น ถ้าด้วยหลักการตัดสินความจำเป็นเชิงตรรกอย่างที่สุดโต้แย้ง ก็อาจกลายเป็นคำตอบที่ไม่น่าพอใจได้ การพยายามหาคำตอบต่อคำถามของไลบ์นิซนั้นยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องในปรัชญา โดยเฉพาะในส่วนของอภิปรัชญาแล้วก็เป็นคำถามพื้นฐานที่สุด เพราะนอกจากอภิปรัชญาจะถามว่าอะไรมีอยู่จริงแล้วก็ต้องตอบให้ได้ด้วยว่าทำไมจึงมีอยู่แทนที่จะไม่มีอะไรเลย ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นคำถามต่อความมีอยู่ของเราเอง (Heidegger, 1977) อย่างไรก็ดี นอกจากทำที่ต่อปัญหาของไลบ์นิซที่เป็นไปในทางพยายามตอบคำถามนี้แล้ว ก็ยังมีอีกทำที่หนึ่งคือการกล่าวว่าตัวคำถามนั่นเองมีปัญหาในเชิงมโนทัศน์ซึ่งทำให้คำถามไร้ความหมายหรือไม่ก็ไม่มีอาจเข้าใจได้ซึ่งก็ไม่แปลกอะไรที่จะหาคำตอบให้มันไม่ได้ อย่างเช่นที่วิตเกินสไตน์ (Ludwig Wittgenstein) เห็นว่าการถามถึงความมีอยู่ของโลกนั้นเป็นคำถามที่ไร้เหตุผล ทว่าเขาเองไม่ได้ถึงกับปฏิเสธคำถามนี้ แต่ตีความว่าคำถามที่ถามเกี่ยวกับความมีอยู่นี้ไม่ใช่คำถามที่ต้องการคำตอบเพียงแต่เป็นการแสดงถึงความฉงนในความมีอยู่ของของของโลก (Wittgenstein, 1965: 8)

จุดประสงค์ของผู้เขียนในที่นี้จะชี้ว่าคำถามนี้มีปัญหาเชิงมโนทัศน์อยู่จริงแต่ผู้เขียนก็จะไม่ถึงกับกล่าวสรุปปรวมไปถึงว่าปัญหาเชิงมโนทัศน์เช่นนั้นจะทำให้คำถามนี้ไร้ความหมายและไม่ได้คู่ควรกับการเป็นคำถามที่ต้องหาคำตอบ แต่จะเสนอการตีความคำถามดังกล่าวให้กระจ่างมากขึ้นโดยจะชี้ว่า แท้จริงแล้วการเข้าใจมโนทัศน์สำคัญๆ ในตัวคำถามนี้และการพยายามตอบคำถามโดยนักปรัชญาเป็นไปได้มากกว่าหนึ่งอย่าง ซึ่งกฎแฉสำคัญที่นำไปสู่ความแตกต่างในการตีความก็คือความเข้าใจที่มีต่อคำว่า "ความไม่มีอะไร" (nothing) ต่างกันสองแบบ แบบแรกเป็นแบบที่ดีความว่า "ความไม่มีอะไร" คือสภาวะอย่างหนึ่งซึ่งมีประเภทของคำที่บ่งถึงสภาวะนั้นเป็นคำนาม (noun) ส่วนแบบที่สองเป็นแบบที่เห็นว่า "ความไม่มีอะไร" ก็คือการปฏิเสธความมีอยู่ของทุกสิ่ง ประเภทของคำว่า "ความไม่มีอะไร" ในการตีความแบบนี้จึงเป็นคำสรรพนาม (pronoun) การตีความที่ต่างกันนี้จึงส่งผลให้มีคำอธิบายต่างกันด้วย และผู้เขียนจะชี้ให้เห็นว่าไม่ว่าการตีความแบบใดต่อคำถามที่เป็นคำถามพื้นฐานที่สุดของอภิปรัชญานี้ก็จะเห็นได้ว่ามีปัญหาทางมโนทัศน์ที่ไม่น่าพอใจเกิดขึ้นทั้งสิ้น

2. การตีความสองแบบต่อคำว่า "ความไม่มีอะไร"

ปกติแล้วเมื่อมีคำถามประเภท "ทำไมจึงเป็นอย่างหนึ่งแทนที่จะเป็นอีกอย่าง?" เรามักมีความเข้าใจต่อคำถามอย่างนี้ได้อย่างไรบ้าง เช่น

- 1) ทำไมโลกที่เธอพามางานเลี้ยงด้วยจึงเป็นลูกสาวแทนที่จะเป็นลูกชาย? หรือ
- 2) ทำไมเมื่อปล่อยุววัตถุ มันจึงตกลงสู่พื้นโลกแทนที่จะไม่หล่นลงมาเลย?

สองคำถามนี้อยู่ในรูปแบบที่คล้ายกัน แต่เมื่อพิจารณาแล้วก็จะเห็นความต่างกัน ในคำถามแบบที่ 1 นั้น "ทำไมจึงเป็นอย่างหนึ่งแทนที่จะ

ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?

เป็นอีกอย่าง?" โดยที่ "อย่างหนึ่ง" ในที่นี้คือการพาลูกสาวไปงานเลี้ยง ซึ่งเกิดขึ้นจริง และ "อีกอย่าง" คือการพาลูกชายไปงานเลี้ยง ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตาม การพาลูกสาวไปงานเลี้ยงด้วยไม่ได้ถึงกับเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแบบมีลักษณะคัดเลือกรูปแบบตัดออก (exclude) สถานการณ์อื่นๆ ไปโดยทันที เช่นในที่นี้ถ้าไม่ได้มีกติกาว่าจะต้องพาลูกไปงานเลี้ยงได้คนเดียวมาเป็นคำอธิบายแล้ว "การที่ลูกสาวไปงานเลี้ยง" กับ "การที่ลูกชายไม่ไปงานเลี้ยง" ก็อาจจะมีเหตุผลเบื้องหลังแบบอธิบายโดยแยกจากกันได้และเป็นเหตุผลที่ไม่ได้ขัดแย้งกันชนิดที่ต่างจะคัดเลือกรูปแบบตัดออกซึ่งกันและกัน เช่นอธิบายว่าลูกสาวอยากไปด้วยและลูกชายป่วยนอนอยู่บ้าน เห็นได้ว่าการอธิบายต่อคำถามนี้อาจเป็นคำตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ โดยเป็นการอธิบายต่อการเกิดขึ้นของสิ่งหนึ่งรวมเข้ากับการไม่เกิดขึ้นของอีกสิ่งหนึ่ง และแต่ละสิ่งก็ถูกมองถึงด้วยคำที่มีประเภทของคำเป็นคำนามทั้งคู่ (ในที่นี้คือลูกสาว, ลูกชาย) โดยที่แต่ละสิ่งนี้ไม่ได้เป็นนิเสธต่อกัน ดังนั้นแบบจำลองของคำถามก็จะเป็น "ทำไมจึงเป็น A แทนที่จะเป็น B?" ส่วนแบบที่ 2 นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นแบบที่ต้องการเหตุผลอธิบายสภาวะการหล่นลงสู่พื้นโลกของวัตถุ โดยเหตุผลนั้นต้องอธิบายว่ามันเป็นเช่นนั้นถูกต้องแล้วและจะไม่เป็นอย่างอื่นนอกจากเป็นเช่นนั้น ในกรณีนี้นักวิทยาศาสตร์ก็ได้ให้คำอธิบายว่าเพราะแรงโน้มถ่วงของโลกสามารถอธิบายการหล่นของวัตถุลงสู่พื้นโลกเมื่อถูกปล่อย โดยหวังว่าคำอธิบายเพียงประการเดียวนี้ก็พอจะอธิบายได้ว่าทำไมจึงไม่อาจไม่เป็นอย่างนั้นได้ (ไม่อาจไม่ตกลงสู่พื้นโลกได้) ตรงนี้จะเห็นได้ว่าความมุ่งหวังของการตอบคำถามดังกล่าวในการตีความแบบหลังนี้ต้องการว่ามีคำอธิบายเพียงประการเดียวก็เพียงพอแล้ว และรูปแบบของการอธิบายนี้ก็มีลักษณะแบบคัดเลือกรูปแบบตัดออกตรงที่เป็นคำอธิบายได้ว่าสิ่งหนึ่งเป็นไปอย่างหนึ่งจริงและนิเสธของมันเป็นที่จําได้อย่างไร แบบจำลองของคำถามนี้จึงอยู่ในรูป "ทำไมจึงเป็น A แทนที่จะเป็น not-A?"

ปัญหาต่อไปก็คือ แล้วแท้ที่จริงแล้วเราจะต้องตีความคำถาม "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" แบบใดจึงจะเป็นการตีความที่ถูกต้อง หรือเราควรจะต้องตีความในแบบใด จากการศึกษา ผู้เขียนกลับมองเห็นว่านักปรัชญามีการตีความไปทั้งสองแบบซึ่งเหตุผลน่าจะอยู่ที่การเข้าใจในทัศน "บางสิ่ง" และ "ความไม่มีอะไร" ต่างกันไป กล่าวคือ

- การตีความแบบที่หนึ่ง "ทำไมจึงมีบางสิ่ง (A) แทนที่จะเป็นความไม่มีอะไร (B)" นั้น คือการตีความที่มองว่า "บางสิ่ง" และ "ความไม่มีอะไรเลย" มีฐานะเท่าๆ กัน คือเป็น "สิ่ง" (ในความหมายกว้าง) ทั้งคู่ ประเภทของคำที่บ่งถึง "สิ่ง" เช่นนี้ก็คือคำนาม ดังนั้นในการตีความแบบที่หนึ่งนี้คือการมองว่าคำว่า "บางสิ่ง" และ "ความไม่มีอะไร" ทั้งคู่เป็นคำนาม โดยที่เดิมทั้งคู่เป็นคำสรรพนามอยู่ก่อน (ในภาษาอังกฤษ) จึงอาจจะแปลง "บางสิ่ง" ให้เป็นการกล่าวถึงสิ่งที่มีอยู่หรือ "โลก" แทนโดยให้ความหมายในทางการบ่งถึงทุกสิ่ง (world, universe) เพื่อให้แยกชัดเจนจาก "ความไม่มีอะไร" จึงแปลงคำถามใหม่ได้เป็น "ทำไมจึงมีโลกแทนที่จะเป็นความไม่มีอะไร?" เหตุผลอีกประการหนึ่งของการเปลี่ยนคำสรรพนามอย่าง "บางสิ่ง" นั้นก็พบได้ใน Munitz (1965) ที่ว่า "บางสิ่ง" เป็นมีโนทัศน์ที่ไม่ชัดเจนตรงที่ไม่ได้บ่งชี้สิ่งที่มีมันบ่งถึงโดยตรงก็คืออะไรหรือบรรยายถึงอะไรกันแน่ จึงควรบ่งให้ชัดเจนว่าที่ถามถึงความมีอยู่ของบางสิ่งนี้ก็คือการบ่งถึงความมีอยู่ของโลก (ในความหมายของทุกสิ่ง) และให้แยกแยะอย่างชัดเจนจากสภาวะอีกอย่างคือ "ความไม่มีอะไรโดยสมบูรณ์" (absolute nothingness) (Munitz, 1965: 45-46)

- การตีความแบบที่สองก็จะออกมาเป็น "ทำไมจึงมีบางสิ่ง (A) แทนที่จะไม่มีมันอยู่เลย (not-A)" อย่างที่กล่าวไปแล้วว่าคำว่า "บางสิ่ง" ยังไม่บ่งชี้ชัดว่าคืออะไร ก็อาจเปลี่ยนคำถามให้เป็น "ทำไมจึงมีโลกแทนที่จะไม่มีมันอยู่เลย?" (Why Is There a World Rather than Not at all?) ซึ่ง มัน ในที่นี้ก็คือโลกนั่นเอง มัน จึงทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามโดยที่นิเสธ "ไม่มี" ติดอยู่ การที่ "ไม่มีอะไร" ในฐานะคำสรรพนามเช่นนี้อาจเป็นที่เข้าใจและคุ้นเคยมากกว่าในภาษาธรรมชาติ เช่นถ้ามีตำรวจสงสัยว่าเราซุกซ่อนยาบ้าไว้ในห้องแล้วเราก็ยอมให้ตำรวจค้นห้องได้โดยบอกว่า "ในห้องผมไม่มีอะไรหรอก" ตำรวจก็เข้าใจว่าที่ "ไม่มีอะไร" นั้นก็คือบ่งถึงการไม่มียาบ้าซึ่งเห็นได้ว่าเป็นคำสรรพนาม ไม่ใช่ชื่อเรียกของความไม่มีอะไรโดยสมบูรณ์เพราะในห้องแม้ไม่มียาบ้าก็อาจมีสิ่งของอย่างอื่น หรือแม้ถ้าเป็นห้องว่างก็ยังมีสิ่งอื่นๆ อีกได้เช่นอากาศ, เชื้อโรค, ฯลฯ การ "ไม่มีอะไร" จึงจัดว่าเป็นการปฏิเสธความมีอยู่แบบสัมพัทธ์ (relative absence) ต่อสภาวะบางอย่าง

3. การตีความคำถามโดยมองว่า "ความไม่มีอะไร" เป็นสภาวะ

"ความไม่มีอะไร" นี้เป็นสภาวะอย่างหนึ่งที่ต้องแทนด้วยคำประเภทคำนามหรือไม่ การเข้าใจความไม่มีอะไรในรูปแบบนี้ก็มีการโต้แย้งว่าไม่ถูกต้อง เช่นที่พาร์เมนิดีสและเพลโตเห็นว่า อัสติสมบูรณ์ (Absolute Non-Being) ไม่อาจเป็นสิ่งที่คิดเข้าใจได้ หรืออย่างที่อริสโตเติลกล่าวถึงหลักการ ex nihilo fit ที่ว่า ความไม่มีอะไรก็ย่อมมาจากความไม่มีอะไร ก็แสดงว่าปฏิเสธสถานะทางภววิทยาของความไม่มีอะไรอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นที่เห็นได้ว่า โลกมีอยู่ก็ย่อมต้องมีที่มาจากบางสิ่งเพราะสัจธรรมที่มีที่มาจากสัจธรรม ซึ่งที่มานั้นก็คือผู้เคลื่อนแรก (first mover) ตรงนี้เองที่อโควินัส (St. Thomas Aquinas) นำมาใช้กล่าวถึงว่าเป็นการสร้างสรรคโดยพระเจ้าซึ่งเป็นผู้เคลื่อนแรก แต่นี่ก็จะกลับไปสู่คำถามพื้นฐานที่ถามได้ว่าทำไมต้องมีผู้เคลื่อนแรกแทนที่จะไม่มีอะไรเลย? แสดงให้เห็นได้ว่าคำถามของไลบ์นิซซ์ไม่อาจเป็นที่เข้าใจได้นักปรัชญากรีกเหล่านี้หรือก็คือไม่ใช่คำถามที่พวกเขาจะคิดไปถึง ซึ่งก็เพราะพวกเขาไม่ได้ให้ความเป็นไปได้ต่อสภาวะของความไม่มีอะไรเลยและรับไว้ก่อนว่าสัจธรรมที่มีอยู่อย่างจำเป็น ไม่ใช่มีอยู่อย่างไม่จำเป็น (contingent) อย่างที่ไลบ์นิซซ์เริ่มพูดในคำถามของเขา (Knight, 1956: 158-159) ซึ่งนี่ก็ชี้ชัดว่าทำไมคำถามพื้นฐานที่สุดของอภิปรัชญาไม่ได้มีขึ้นตั้งแต่สมัยกรีกแต่เพิ่งจะเริ่มในยุคของไลบ์นิซซ์ซึ่งก็คือช่วงของปรัชญาสมัยใหม่ ส่วนความเห็นอื่นๆ ในเชิงการโต้แย้งว่า "ความไม่มีอะไร" ไม่อาจจะเป็นสภาวะได้นั้นก็พบได้ในแวน อินวาเกน (Peter van Inwagen) ที่เห็นว่าการไม่มีอะไรอย่างแท้จริงนั้นไม่ได้จะเป็นชื่อเรียก (name) แทนสิ่งใดๆ ได้ เป็นการเข้าใจผิดที่จะแทนสภาวะอย่างหนึ่งเช่นความว่างเปล่าอันไพศาล (vast emptiness) ด้วยชื่อเรียกว่า "ความไม่มีอะไร" เพราะความว่างเปล่าอันไพศาลนั้นก็เป็นสิ่งหนึ่งเนื่องจากเป็นสิ่งสุดท้ายที่เหลือจากการไม่มีอะไรอย่างอื่นแล้ว (van Inwagen, 1993: 72) อย่างไรก็ตาม นักปรัชญาหลายคนก็อ้างเหตุผลโดยมีฐานการตีความ "ความไม่มีอะไร" ว่ามีประเภทของคำเป็นคำนามนี้ก็ได้ถึงกับจะยืนยันว่าเป็นชื่อเรียก (หรือก็คือเป็นสามัญนามไม่ได้ถึงกับบอกว่าเป็นวิสามัญนาม) เพียงแต่พยายามหาคำอธิบายที่จะให้เห็นว่ามีทุกสิ่งอย่างที่เป็นอยู่แทนที่จะเป็นความไม่มีอะไรเลย ดังนั้นจึงยังไม่ได้ถึงกับจะสรุปได้ว่าเราไม่สามารถเข้าใจ "ความไม่มีอะไร" ในฐานะสภาวะอย่างหนึ่งได้เลย จึงควรจะต้องดูไปก่อนว่านักปรัชญาที่อธิบายความไม่มีอะไรในแบบที่เป็นสภาวะอย่างหนึ่งที่แทนด้วยคำนามนี้มีแนวทางอย่างไรและจะมีปัญหาใดๆ หรือไม่ แนวทางเช่นนี้ก็อธิบายโดยเทียบได้กับตัวอย่างที่เห็นไปคือ

"ทำไมลูกที่เธอพามางานเลี้ยงด้วยจึงเป็นลูกสาวแทนที่จะเป็นลูกชาย?"

อย่างที่ได้อธิบายไปแล้วว่าเหตุผลการมาของลูกสาวกับการไม่มาของลูกชายอาจจะเป็นคนละอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลยแต่ก็สามารถตอบคำถามข้างต้นได้ แต่ก็อาจมีการตีความอีกแบบหนึ่งเช่นมุ่งไปที่ความต้องการของผู้ปกครองว่าเลือกใครมาเพราะอะไรและอาจเป็นเพราะมีกติกามาให้เลือกผู้ติดตามมาด้วยเพียงคนเดียว เป็นต้น การตีความแบบนี้เทียบเคียงได้กับที่นักปรัชญามองว่าคำถาม "ทำไมจึงมีโลกแทนที่จะเป็นความไม่มีอะไร?" นั้นเป็นไปในเชิงการเลือกซึ่งมีเหตุผลเบื้องหลัง และมีผู้ที่จะเข้ามาเลือก นี้เองเป็นเหตุผลเบื้องหลังของการตอบคำถามนี้

ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?

โดยอาศัยหลักการบางอย่างว่าเป็นกติกากของการเลือก หรือไม่ก็อาศัยผู้เลือกในฐานะผู้เลือกสร้างทุกสิ่งแทนที่จะไม่สร้างอะไร ซึ่งก็คือพระเจ้า ดังเช่นที่ไลบ์นิซอธิบาย

เราจะดูที่การอธิบายของไลบ์นิซที่อาศัยพระเจ้าในการตอบคำถามนี้ก่อน จากที่ได้กล่าวไปแล้วที่ว่าไลบ์นิซอธิบายว่าพระเจ้าเป็นสาเหตุแรกที่มีอยู่อย่างจำเป็นและเป็นผู้เลือกให้โลกนี้มีสภาวะจริงแทนที่จะเป็นโลกที่เป็นไปได้อื่นๆ ซึ่งก็คือแทนที่จะเป็นโลกที่ไม่มีอะไรอยู่เลยไปด้วย นี้ก็ชี้ว่าไลบ์นิซเข้าใจว่าความไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ จึงบังถึงโลกที่เป็นไปได้ซึ่งไม่มีอะไรอยู่เลยนี้ด้วยประเภทของค่าที่เป็นค่านาม อย่างไรก็ตาม การตอบด้วยพระเจ้าเช่นนี้ก็ยังไม่อาจหนีจากคำถามที่ว่า "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรอยู่เลย?" ได้ เพราะการเข้าใจว่าพระเจ้าก็เป็นสิ่งอีกสิ่งหนึ่งนั้นก็ยังไม่หนีไปได้ พระเจ้าเองจึงยังต้องเป็น "บางสิ่ง" ที่ต้องได้รับการอธิบายต่อไปอีก (Lee, 1986: 137) อีกประการหนึ่ง Rescher (1984 – ในที่นี้อ้างอิงจากที่ตีพิมพ์อีกครั้งในปี 1999) ก็ได้ชี้ปัญหาว่า ข้อเท็จจริงตามธรรมชาติควรได้รับการอธิบายที่ไม่ได้มาจากหนทางของเทววิทยา เพราะสิ่งตามธรรมชาติกับสิ่งเหนือธรรมชาติจะอยู่คนละระดับกัน จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นทางเลือกของการอธิบายที่ดีนัก (Rescher, 1999: 13)

ยิ่งไปกว่านั้น จากคำอธิบายของไลบ์นิซที่ว่าพระเจ้าให้สภาวะจริงแก่โลกที่มีบางสิ่งแทนที่จะเป็นโลกที่ไม่มีอะไรเลยเพื่อตอบคำถามของเขาเองที่ว่า "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" นั้น แสดงให้เห็นว่าไลบ์นิซเข้าใจว่า "สิ่ง" ที่พระเจ้าสร้างขึ้นนั้น ไม่ได้รวมเอาพระเจ้าเองเข้าไปด้วย ซึ่งนั่นก็คือว่าไลบ์นิซไม่ได้มองว่าพระเจ้าเป็น "สิ่ง" อีกสิ่งหนึ่ง แล้วสิ่งในความหมายของไลบ์นิซคืออะไร Burke (1999) ได้ตอบไว้ว่าไลบ์นิซเข้าใจ "สิ่ง" ตามความเข้าใจของเขาว่าเป็นสิ่งรูปธรรมในฐานะที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นได้ (Burke, 1999: 1) ซึ่งต่างจากความเข้าใจของนักปรัชญาปัจจุบันที่เข้าใจ "สิ่ง" ในคำถามของเขาว่าไม่ใช่แค่เพียงสิ่งรูปธรรม และหากไลบ์นิซยืนยันว่าพระเจ้าไม่ใช่สิ่งแล้วก็จะเกิดปัญหาอีกประการหนึ่งนั่นคือจะกล่าวได้อย่างไรว่าพระเจ้ามีอยู่จริง ปัญหาตรงนี้คือการถามว่า ความมีอยู่หรือภวน์ (Being) และ สิ่ง (thing) นั้น เราเข้าใจว่าจำเป็นต้องไม่แยกจากกันหรือไม่ ในทางแรกถ้าเข้าใจว่าแยกจากกันไม่ได้ ก็แสดงว่าอะไรที่เป็นสิ่งก็ย่อมมีอยู่ด้วย อะไรที่ไม่ใช่สิ่งก็ย่อมไม่มีอยู่ ซึ่งเห็นได้ว่าในทางแรกนี้ "ความไม่มีอะไร" ไม่สามารถเป็นไปได้เลย (เพราะเป็น nothing) ส่วนในทางที่สองคือ ถ้าแยกจากกันได้ก็แสดงว่า "สิ่งที่ไม่มีอยู่" ก็มีความเป็นไปได้ และนี่คือความเป็นไปได้ที่จะพูดถึง "ความไม่มีอะไร" (Ehman, 1963: 205) ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับไลบ์นิซจากการอธิบายข้างต้นนี้ก็เพราะ ถ้าภวน์และสิ่งไม่อาจแยกจากกันได้ "ความไม่มีอะไร" ก็ย่อมไม่ได้เป็นไปได้ตั้งแต่แรก และไม่อาจจะเป็นโลกที่เป็นไปได้แบบหนึ่งให้พระเจ้าพิจารณาด้วย การอธิบายว่า "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" จึงไม่ได้จำเป็นเพราะ "ความไม่มีอะไร" ไม่ได้เป็นไปได้อยู่แล้ว และถ้าพระเจ้ามีอยู่จริง (มีภวน์) ไลบ์นิซจะไม่กล่าวว่าพระเจ้าเป็น "สิ่ง" ได้อย่างไร แต่ถ้าภวน์และสิ่งอาจจะแยกจากกันได้ ก็อาจให้โอกาสไลบ์นิซได้กล่าวว่าพระเจ้าเป็นเพียงภวน์ไม่ใช่สิ่ง แต่ก็เกิดปัญหาอีกว่าแล้วพระองค์จะสร้าง "สิ่ง" ในโลกที่เป็นไปได้ดังที่เขาอธิบายได้อย่างไร

การอธิบายต่อคำถาม "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" ในอีกรูปแบบหนึ่งที่มีฐานอยู่ว่า "ความไม่มีอะไร" มีประเภทของค่าเป็นค่านามนั้น พบได้ในงานของโนซิค (Robert Nozick) คือ "Why Is There Something Rather than Nothing?" (1981 – ในที่นี้อ้างอิงจากที่ตีพิมพ์อีกครั้งในปี 1999) ซึ่งมีจุดเริ่มจากที่เขาบอกว่าคำถามเองมีปัญหาดตรงที่ว่าเป็นคำถามที่มีทฤษฎีความไม่เสมอภาค (inegalitarian theory) เป็นเบื้องหลังของการอธิบาย นั่นเพราะเป็นคำถามที่มุ่งหาคำตอบที่เป็นเหตุผลอธิบายต่อ "บางสิ่ง" โดยไม่ต้องมีการอธิบายต่อ "ความไม่มีอะไร" ไปด้วย เห็นได้จากที่รูปแบบคำถามมีการยอมรับไว้ก่อนว่า "ความไม่มีอะไร" เป็นสภาวะธรรมชาติ (natural state) อย่างที่ไม่ต้องการข้อพิสูจน์ ส่วนการที่ "บางสิ่ง" ออกห่างจากสภาวะธรรมชาติของความไม่มีอะไรนั้นต่างหากที่ต้องได้รับการอธิบายทั้งๆ ที่ยังถามได้อยู่ว่าทำไมจึงมองว่าความไม่มีอะไรเป็นสภาวะธรรมชาติอยู่ก่อนที่ให้ "บางสิ่ง" ออกห่างออกมา คำถาม "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" จึงมีปัญหาคือในตัวคำถามตรงที่มันตั้งฐานการอธิบายสุดท้ายไม่ให้ถูกอธิบายต่อ ซึ่งต่างจากทฤษฎีความเสมอภาค (egalitarian theory) ที่ถือว่าทุกสภาวะมีฐานะเท่าเทียมกันที่ต้องการคำอธิบาย ดังนั้นโนซิคจึงเสนอการตีความคำถามดังกล่าวด้วยทฤษฎีความเสมอภาคโดยใช้เครื่องมือที่เขาเรียกว่า ข้อสันนิษฐานของความอุดมสมบูรณ์ (the fecundity assumption) ซึ่งกล่าวว่า ทุกสิ่งหรือทุกสภาวะที่เป็นไปได้มีอยู่จริง ทุกๆ ความเป็นไปได้จึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตรงที่ว่าได้รับสภาวะจริงเท่าเทียมกันทั้งหมด จึงไม่จำเป็นต้องถามว่า "ทำไมโลกที่มีบางสิ่งจึงได้รับสภาวะจริงแทนที่จะเป็นโลกที่ไม่มีอะไรเลย?" นั่นเพราะทุกๆ โลกที่เป็นไปได้อาจมีอยู่จริงเท่ากันหมด และได้รับสภาวะจริงโดยไม่อาศัยกัน ซึ่งสามารถแสดงเส้นทางทางเลือกของโนซิคได้ดังนี้

- 1) ความเป็นไปได้ทั้งหมดมีอยู่จริง (โลกที่เป็นไปได้ทั้งหมดมีอยู่จริง)
 - 2) การมีอยู่ของบางสิ่งเป็นความเป็นไปได้ อย่างหนึ่ง
- ดังนั้น บางสิ่งมีอยู่จริง

อย่างไรก็ดี การอ้างเหตุผลพิสูจน์เช่นนี้กลับทำให้เกิดปัญหาที่ว่าอาจจะพบความขัดแย้งที่สำคัญได้ นั่นเพราะการพิสูจน์โลกที่ไม่มีอะไรเลยก็ย่อมใช้เส้นทางทางเลือกเดียวกันได้ด้วย คือ

- 1) ความเป็นไปได้ทั้งหมดมีอยู่จริง (โลกที่เป็นไปได้ทั้งหมดมีอยู่จริง)
 - 2) การไม่มีอะไรอยู่เลยก็เป็นความเป็นไปได้ อย่างหนึ่ง
- ดังนั้น ไม่มีอะไรอยู่จริง

ซึ่งนี่เป็นความขัดแย้งอย่างเห็นได้ชัดเพราะเท่ากับยืนยันว่าบางสิ่งมีอยู่จริงและไม่มีอะไรอยู่จริงไปพร้อมกัน (Witherall, 2002) ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือโนซิคยึดถือทฤษฎีความเสมอภาคว่าทุกความเป็นไปได้ต้องถูกอธิบายได้เท่ากันหมด แม้แต่ข้อสันนิษฐานของความอุดมสมบูรณ์เองก็ต้องได้รับการอธิบาย แต่สิ่งที่จะมาอธิบายได้ก็คือตัวมันเองโดยจะไม่เรียกว่าเป็นการอ้างเหตุผลเป็นวงกลมแต่จัดเป็น self-subsumption โดยที่ข้ออ้างและข้อสรุปก็คือข้อสันนิษฐานของความอุดมสมบูรณ์ คือ

- 1) ความเป็นไปได้ทั้งหมดมีอยู่จริง (โลกที่เป็นไปได้ทั้งหมดมีอยู่จริง)
(ข้ออ้าง 1 นี้ก็คือข้อสันนิษฐานของความอุดมสมบูรณ์)
 - 2) การที่ความเป็นไปได้ทั้งหมดมีอยู่จริงนั้น ก็เป็นความเป็นไปได้ อย่างหนึ่ง
- ดังนั้น ความเป็นไปได้ทั้งหมดมีอยู่จริง (ข้อสันนิษฐานของความอุดมสมบูรณ์)

การอ้างเหตุผลนี้แม้จะไม่ถูกต้องแต่เป็นการอ้างเหตุผลเป็นวงกลมแต่ก็มีปัญหาอื่นซึ่งสำคัญว่า นั่นก็คือมีความน่าสงสัยอย่างยิ่งใน "โลกที่มีทุกความเป็นไปได้" ว่าจะมีลักษณะเป็นอย่างไร แม้แต่ลักษณะที่เป็นไปได้ทั้งคู่แต่ขัดแย้งกันอย่างชัดเจนก็จะมีอยู่ในโลกนี้ร่วมกันได้หรือ (Wedin, 1985: 340)

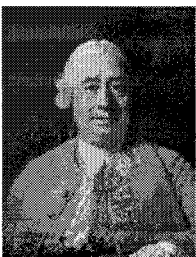
จึงเห็นได้ว่าการที่โนซิคปฏิบัติต่อโลกที่เป็นไปได้ซึ่งมีบางสิ่งกับโลกที่เป็นไปได้ซึ่งไม่มีอะไรเลยอย่างเท่าเทียมกันนั้นมาจากการพยายามให้อยู่ในระดับของการมีคำอธิบายที่เสมอภาค และใช้เครื่องมือหรือกติกาเพียงกติกาเดียวที่ว่า "ทุกความเป็นไปได้อาจจริง" หรือ "ทุกโลกที่เป็นไปได้อาจจริง" นี้ทำให้โลกที่ไม่มีอะไรเลยซึ่งเป็นไปได้นั้น เป็นสภาวะจริงสภาวะหนึ่งได้ (และคำที่ใช้เรียกก็ยอมเป็นคำนาม) โนซิคใช้การอ้างเหตุผลเหล่านี้เพื่อสรุปว่าทั้งบางสิ่งและความไม่มีอะไรนั้นมียุติจริง จึงไม่จำเป็นต้องถามว่าทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไร นั่นก็เพราะทั้งคู่มีอยู่จริง (Nozick, 1999: 40) แต่เรากลับพบความขัดแย้งหลายประการในความพยายามดังกล่าวของเขา

โดยสรุปแล้ว ตัวอย่างของโลบนิชและโนซิคนี้เป็นการตีความ "ความไม่มีอะไร" ในฐานะสภาวะอย่างหนึ่งซึ่งระบุได้ด้วยคำนาม และอยู่ในรูปแบบ "ทำไมจึงมี A แทนที่จะเป็น B?" และการหาคำอธิบายของทั้งสองก็จะมีลักษณะของการหาผู้ที่คัดเลือก A แทนที่จะเป็น B (เช่นพระเจ้าของโลบนิช) หรือทำให้ทั้งคู่มีฐานะเท่ากันในหลักการหนึ่งที่ใช้อธิบาย (เช่นความเสมอภาคของทุกความเป็นไปได้และมีอยู่จริงเท่าๆ กันตามข้อสันนิษฐานของความสมบูรณ์ดังที่โนซิคอธิบาย) การตีความในแบบที่มอง "ความไม่มีอะไร" เป็นสภาวะเช่นนี้ก็พบได้ว่ามีปัญหาไม่น่าพอใจอยู่หลายประการ อาจเป็นไปได้ว่าแบบจำลองของการตีความแบบนี้อาจถูกต้องอยู่แล้วแต่คำอธิบายที่โลบนิชและโนซิคใส่เข้าไปเป็นคำอธิบายที่มีปัญหาอยู่ก่อนก็ได้ อย่างไรก็ตาม เราอาจจะลองเลือกดูการตีความแบบอื่นต่อไปก่อน

4. การตีความโดยมองว่า "ความไม่มีอะไร" เป็นนิเสธ

อีกวิธีการหนึ่งของการตีความคำถาม "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" นั่นคือตีความว่า "ความไม่มีอะไร" นั้นเป็นนิเสธของ "บางสิ่ง" หรือก็คือ "โลก" ในความหมายของทุกสิ่ง จึงอาจเปลี่ยนรูปแบบคำถามเป็น "ทำไมจึงมีโลกแทนที่จะไม่มีมันอยู่เลย?" โดยที่ "มัน" ทำหน้าที่เป็นสรรพนามที่บ่งถึงโลกหรือความมีอยู่ของทุกสิ่ง ดังนั้น "ความไม่มีอะไร" ในการตีความแบบนี้จึงเป็นนิเสธซึ่งมีประเภทของคำเป็นคำสรรพนามแทนการพูดถึงการปฏิเสธความมีอยู่ของโลก การปฏิเสธเช่นนี้มีน้อยอยู่ว่ามี "สิ่ง" ที่อยู่ก่อนหน้าให้ปฏิเสธ ดังนั้น ความหมายในการตีความแบบนี้จึงไม่ได้มีนัยว่า ในเมื่อโลกที่มีบางสิ่งกับโลกที่ไม่มีอะไรเลยก็เป็นไปได้เท่าๆ กัน ทำไมโลกที่มีบางสิ่งจึงได้รับสภาวะจริงแทนที่จะเป็นโลกที่ไม่มีอะไร แต่มิฉะนั้น เราเข้าใจว่าโลกนี้มีสิ่งทั้งหลายอยู่ แต่สงสัยว่าทำไมจึงมีโลกอยู่แทนที่จะไม่มีมันอยู่เลย

แบบจำลองของการตีความคำถามแบบนี้จึงอยู่ในรูปของการเป็นนิเสธต่อโลก ซึ่งก็คือ "ทำไมจึงมี A แทนที่จะเป็น not-A?" คำถามนี้มีประเด็นที่อาจกล่าวถึงได้ในทางตรรกวิทยาคือ ถ้าใช้ความจำเป็นเชิงตรรก (logical necessity) มาจับแล้ว ประพจน์ A หรือ not-A นั้น จะต้องมีความจริงที่ขัดแย้งกันเสมอ จะจริงหรือเท็จทั้งคู่พร้อมกันไม่ได้ อย่างเช่น "ทำไมเมื่อปล่อยวัตถุมันจึงตกลงสู่พื้นโลก แทนที่จะไม่หล่นลงมา?" การที่วัตถุจะไม่หล่นลงมานั้นเป็นสิ่งที่เราเข้าใจได้ เช่นคิดได้ว่ามันถูกปล่อยแล้วหยุดนิ่งในอากาศ หรือหายไปในพื้นที่ หรือลอยขึ้นไปแทนแม้ว่าความจริงเชิงตรรกจะบอกว่าเป็นไปไม่ได้ที่เมื่อปล่อยวัตถุแล้วมันจะตกลงสู่พื้นและลอยขึ้นฟ้าในเวลาเดียวกันก็ตาม การตีความคำถามเช่นนี้ทำให้นักปรัชญาบางคนมองว่าการถามถึงความมีอยู่ของโลกนั้นก็ในรูปแบบหนึ่งของการชี้ปัญหาของวิธีการอุปนัย (Brooks, 1992) แต่คำถามที่กำลังถามอยู่ก็เป็นอีกอย่างหนึ่งคือ "ทำไมมันจึงตกลงสู่พื้นแทนที่จะลอยขึ้น (ไม่ตกลงสู่พื้น)?" ไม่ใช่ถามว่า "เรารู้ได้อย่างไรว่าต่อไปวัตถุจะยังคงตกลงสู่พื้นเมื่อถูกปล่อยเหมือนที่ผ่านมา" ดังนั้น การตีความคำถามที่เป็นประเด็นอภิปรายของเราในรูปแบบนี้ก็คือการถามถึงเหตุผลอธิบาย การไม่เป็นอย่างอื่นของสิ่งที่ เป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่ง ประเด็นที่จะอภิปรายในที่นี้คือ คำถามเช่นนี้มีความหมายหรือไม่ และถ้ามีความหมาย จะมีหนทางของการอธิบายอย่างไร

การอธิบายความมีอยู่ของทุกสิ่งหรือจักรวาลโดยรวมนั้น จะสามารถเข้าใจได้อย่างไร และจะเข้าใจได้อย่างไรว่ามันจึงเป็นอย่างนั้นและไม่เป็นอย่างอื่น Hume (1989) เห็นว่าการอธิบายส่วนรวมเช่นนี้ก็ได้โดยอธิบายสาเหตุของแต่ละสิ่งที่อยู่ในส่วนรวมนั้น สิ่งหนึ่งมีสาเหตุมาจากสิ่งที่อยู่ก่อนหน้านั้น เราก็ใช้สิ่งที่อยู่ก่อนหน้านั้นอธิบาย เช่นนี้ถ้าเรามีอยู่ 20 สิ่งให้ต้องอธิบาย เราก็อธิบายจากสาเหตุเฉพาะของแต่ละสิ่งได้ แต่จะฟังดูมีเหตุผลหรือไม่ถ้าเราจะถามถึงสาเหตุของส่วนรวมของ 20 สิ่งนี้ต่างหากอีกสาเหตุหนึ่ง ดังนั้นการอธิบายสาเหตุของแต่ละส่วนก็เพียงพอแล้ว (Hume, 1989: 75-76) หลักการของฮูมนี่ก็คือการแสดงให้เห็นว่าคำตอบของการอธิบายสาเหตุของกลุ่มนั้นอยู่ในการอธิบายสมาชิกของทั้งกลุ่ม เช่นนี้แล้วความมีอยู่ของทั้งจักรวาลก็อธิบายจากแต่ละสิ่งที่เป็นส่วนประกอบของจักรวาล และการอธิบายเช่นนี้ก็ทำให้เราไม่ต้องบ่งถึงสาเหตุแรกเพราะการอธิบายด้วยสาเหตุที่มีอยู่ก่อนหน้านั้นทำให้เราอธิบายได้ย้อนกลับไปได้ถึงการมีอยู่ของสาเหตุในอดีต ซึ่งนี่ก็ชี้ได้ว่าทำไมจึงมีบางสิ่งอยู่ นั่นก็เพราะมีบางสิ่งมาตลอดเวลาอยู่แล้วตั้งแต่ระยะเวลาอนันต์นั้นอย่างใดก็ได้ คำอธิบายเชิงสาเหตุของฮูมนี้อธิบายได้หรือไม่ว่า "ทำไมจึงมีโลกแทนที่จะไม่มีมันอยู่เลย?" หรือ "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" จะเห็นได้ว่าคำอธิบายของฮูมไม่ได้ตอบคำถามดังกล่าว นั่นเพราะเขาอธิบายแต่เพียงว่าทำไมจึงมีบางสิ่งเท่านั้น เราจึงยังถามคำถามเดิมได้โดยที่ทำไมจึงมีสิ่งอยู่ตลอดเวลาแทนที่จะไม่เคยมีอะไรมาตลอด? ซึ่งเท่ากับว่าฮูมไม่ได้ตอบคำถามให้ตรงประเด็นเลย (Burke, 1999: 2-3)

ดังที่กล่าวไว้แต่ต้นว่าตัวคำถาม "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" ถ้าเป็นคำถามที่มีความหมายแล้วก็น่าจะทำให้การหาคำอธิบายนั้นเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม ก็มีนักปรัชญาบางคนเห็นว่าตัวคำถามนั่นเองมีปัญหาโดยเฉพาะคำที่ใช้ถามคือ "ทำไม" ซึ่งทำให้เป็นคำถามที่ไม่อาจหาคำตอบได้เลย ไม่ใช่เฉพาะคำถามพื้นฐานทางอภิปรายเท่านั้นที่มีปัญหาเช่นนี้ ในการอธิบายทางวิทยาศาสตร์ก็ถูกโจมตีว่าทำได้แค่เพียงอธิบายว่า ปรากฏการณ์หนึ่งๆ เป็นไปอย่างไร (how) เช่นวัตถุตกลงสู่พื้นได้อย่างไร แต่วิทยาศาสตร์ไม่ได้ตอบคำถาม ทำไมมันจึงตกลงสู่พื้นแทนที่จะไม่ตก? ไปด้วย การอ้างเหตุผลที่ชัดเจนที่ชี้ปัญหาของคำถาม "ทำไม" เช่นนี้พบได้ใน Edwards (1967)

เอ็ดเวิร์ดอธิบายว่า คำว่า "ทำไม" ในคำถามนั้นอาจไม่มีความหมายได้ถ้ามันถูกใช้นอกเหนือจากไวยากรณ์เชิงตรรกของมันเอง เช่นการถามว่า ทำไม x จึงเกิดขึ้นหรือทำไมมันจึงเป็นอย่างที่มันเป็นนั้น เราได้มีสมมติฐานอยู่ก่อนว่าจะมีเงื่อนไขที่มีอยู่ก่อน x ที่สามารถอธิบาย x ได้ แต่ถ้าเงื่อนไขเช่นนั้นไม่อาจมีอยู่เกินจาก x ได้แล้ว ก็ไม่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นคำถามที่มีความหมาย เช่นการถามว่า "ทำไมจักรวาลจึงมีอยู่?" นั้น สิ่งที่จะอธิบายความมีอยู่ของจักรวาลได้ก็ต้องเป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนจักรวาล แต่เป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีสิ่งเช่นนั้นเพราะจักรวาลคือที่รวมของทุกสิ่งอยู่แล้ว เราจะไปหาอะไรอื่นที่มาอธิบายมันได้ เช่นเดียวกับคำถามอย่าง "ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?" นั่นก็ยอมไม่มีเงื่อนไขที่

ทำไมจึงมีบางสิ่งแทนที่จะไม่มีอะไรเลย?

มีอยู่ก่อน "บางสิ่ง" ไปได้เพราะเงื่อนไขนั้นก็ได้อยู่แล้วใน "บางสิ่ง" ที่จะต้องถูกอธิบาย จึงสรุปได้ว่า "ทำไม" ในคำถามดังกล่าวนี้ไร้ความหมายของมันในทันทีเมื่อไม่อาจมีความเป็นไปได้เชิงตรรกที่จะออกไปอยู่ข้างนอกสิ่งที่ต้องการจะอธิบาย (Edwards, 1967: 301-302)

จึงสรุปได้ว่าในการตีความแบบที่เข้าใจว่า "ความไม่มีอะไร" แบบที่เป็นนิเสธของทุกสิ่งเช่นนี้ทำให้เราต้องหาคำอธิบายที่ว่าทำไมจึงมีโลกแทนที่จะไม่มีมันอยู่เลย แต่ก็กลับพบว่ามันน่าจะเป็นไปได้ในการอธิบายเพราะคำถาม "ทำไม" ในที่นี้ไม่ได้มีความหมาย และการพยายามอธิบายจากส่วนประกอบโดยถือว่าการอธิบายส่วนรวมแล้วนั้นก็ได้เป็นการตอบคำถามโดยตรงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม การอ้างเหตุผลของเอ็ดเวิร์ดส์นั้น อาจยังมีอีกประเด็นที่ควรกล่าวถึงคือ "เงื่อนไขที่มีอยู่ก่อน x" หรือ "เงื่อนไขที่มีอยู่ก่อนโลก/ทุกสิ่ง" นั้น จุดสำคัญที่ทำให้เอ็ดเวิร์ดส์อ้างเหตุผลดังกล่าวได้นั้นก็เพราะยอมรับไว้ก่อนว่า เงื่อนไขที่มีอยู่ก่อนนั้นเป็น "สิ่ง" ด้วย เป็นไปได้หรือไม่ว่าจะค้นพบเงื่อนไขเช่นนั้นโดยเป็นหลักการหรือข้อเท็จจริงบางอย่างที่เป็นเหตุผลของความมีอยู่ของทุกสิ่งได้ และตัวมันเองไม่ใช่ "สิ่ง" จริงอยู่ที่การพูดถึงหลักการหรือข้อเท็จจริงใดๆ นั้น จะกล่าวว่าไม่ได้กำลังพูดถึง "สิ่ง" อะไรก็ดูไม่น่าจะใช้ และข้อเท็จจริงยังอาจจะต้องพึ่งความมีอยู่ของสิ่งที่มีอยู่อีกด้วย (เช่นข้อเท็จจริงของสิ่งสิ่งหนึ่ง) ปัญหาของคำถามพื้นฐานนี้จึงมีประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งตรงนี้ด้วยซึ่งก็คือการเข้าใจว่า "สิ่ง" ครอบคลุมไปถึงอะไรบ้าง ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องการการอ้างเหตุผลและความเห็นพ้องของนักปรัชญาร่วมกันในนิยามของ "สิ่ง" จึงอาจจะทำให้คำถามดังกล่าวและแนวทางการตอบมีความชัดเจนขึ้นได้.

รายการอ้างอิง

- Brooks, D. 1992. Why This World?. *Philosophical Papers* 21: 259-273.
- Burke, M.B. 1999. Introduction to Existence. In S.D. Hales (ed.), *Metaphysics: Contemporary Introduction*, pp. 1-6. Belmont : Wadsworth.
- Edwards, P. 1967. Why. In P. Edwards (ed.), *The Encyclopedia of Philosophy*, Vol.8, pp.296-302. New York: The Macmillan Company & The Free Press.
- Ehman. R.R. 1963. On the Possibility of Nothing. *Review of Metaphysics* 17: 205-213.
- Heidegger, M. 1977. What Is Metaphysics?. In his *Basic Writings*, edited by D.F. Krell, pp.89-110. New York: Harper Collins.
- Hume, D. 1989. *Dialogues Concerning Natural Religion*. New York: Prometheus Books.
- Knight, T.S. 1956. Why Not Nothing?. *Review of Metaphysics* 10: 158-164.
- Lee, M. 1986. Something Rather than Nothing. *Heythrop Journal* 27: 137-150.
- Leibniz, G.W. 1973. On the Ultimate Origination of Things (1697), In *Philosophical Writings*, edited by G.H.R. Parkinson, pp.136-144. London: J M Dent & Son Ltd.
- Leibniz, G.W. 1998. *Philosophical Texts*, translated and edited by R.S. Woolhouse and R. Francks. New York: Oxford University Press.
- Munitz, M.K. 1965. *The Mystery of Existence*. New York: New York University Press.
- Nozick, R. 1999. Why Is There Something Rather than Nothing?. In S.D. Hales (ed.), *Metaphysics: Contemporary Introduction*, pp.33-46. Belmont: Wadsworth.
- Rescher, N. 1999. On Explaining Existence. In S.D. Hales (ed.), *Metaphysics: Contemporary Introduction*, pp.7-26. Belmont: Wadsworth.
- van Inwagen, P. 1993. *Metaphysics*. Oxford: Oxford University Press.
- Wedin, M.V. 1985. Nozick on Explaining Nothing. *Philosophy Research Archives* 10: 337-346.
- Witherall, A. 2002. The Fundamental Question. <http://www.hedweb.com/witherall/existence.htm> เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2545.
- Wittgenstein, L. 1965. A Lecture on Ethics. *Philosophical Review* 74: 3-12.

* * * * *

ร่วมแสดงความคิดเห็น

ชื่อ:

อีเมล:

ข้อความ:

กลับสู่ด้านบน

© กลุ่มไทยทำปรัชญา มกราคม 2547
webmaster@thaisdophilosophy.net